

UNESCO Global Geoparks og European Geoparks Network

UNESCO Global Geoparks og European Geoparks Network

UNESCO Global Geoparks er et relativt nytt konsept hvor UNESCO stimulerer til oppbygging av geoparker på alle kontinenter.

European Geoparks Network og UNESCO må godkjenne et område for å få status som en Europeisk Geopark. Et område som godkjennes som en Europeisk Geopark oppnår samtidig UNESCO's merkelapp "UNESCO Global Geopark".

Hovedforskjellene mellom geoparkene og "World Heritage" er at geoparkene fungerer som et nettverk med rettigheter og plikter, mens "World Heritage" ikke fungerer som et samarbeidsnettverk. Geoparkene genereres gjennom promotering og innsats fra lokalmiljøene / regionene, mens "World Heritage" steder promoterer nasjonalt.

Hva er en Europeisk Geopark?

En Europeisk Geopark er et område som viser en viktig del av Europas geologi. For å oppnå status som en geopark skal det i tillegg vises hvordan de geologiske forutsetningene påvirker biologisk mangfold, landbruk, bosetting, industriutvikling, samferdsel og kultur i området.

Geoparken må ha en solid administrasjon og finansiell basis.

Geoparken må sørge for en god forvaltning av geologisk naturarv i området. Det innebærer en strategi for bærekraftig bruk.

En Europeisk Geopark skal komme innbyggerne til gode gjennom å være en ressurs i småskala næringsutvikling, reiseliv, undervisning og lokal identitetsbygging.

Visjon:

”Geoparken skal spre kunnskap om vår geologiske naturarv og sammenhengene mellom geologiske prosesser og vår eksistens”.

MÅL

Gea Norvegica Geopark skal være en UNESCO Europeisk Geopark og skal:

- Formidle om geologiske prosessers betydning for samfunnet.
- Være et kompetansesenter for bærekraftig bruk av den geologiske naturarven
- Tilrettelegge regionens geologiske attraksjoner
- Synliggjøre regionens geologiske, historiske, kulturelle og økologiske kvaliteter
- Bruke natur- og kulturarven til å styrke identitet og stolthet.

Eiere:

- Telemark og Vestfold fylkeskommuner (33,3 % hver).
- Kommunene Bamble, Kragerø, Lardal, Larvik, Nome, Porsgrunn, Siljan og Skien (33,3 % til sammen; i prosentfordeling etter folketall).

Hva er vårt grunnlag for å være en Europeisk Geopark?

- Dette området har et ekstremt stort geologisk mangfold både i norsk og internasjonal sammenheng.
- Flere geologiske lokaliteter i geoparken er i Europeisk og internasjonal toppklasse.
- Vi har levd av geologiske ressurser i denne regionen i minst 500 år. Særlig jernmalm/jernverkene har vært viktig i århundrer. Det var her Norge ble industrialisert (jernverksindustrien tidlig på 1600-tallet), det ble tidlig et industrielt tyngdepunkt i Norge og området er fremdeles et av landets viktigste industriklustere. Uttak av lokale geologiske ressurser er en viktig industriell og økonomisk faktor i området i dag (Norcem, Larvikittindustrien, Farris-produksjon, Bratsberg Tegl, Kragerø kvartsiitt, diverse uttak av bygningsråstoffer som pukke og sand). I tillegg kommer industri som baserer seg på foredling av geologiske ressurser (Norsk Hydro, Yara, Petrokjemisk industri (Ineos), Eramet, Porsgrunn Porselen) fra andre deler av landet eller utlandet.
- Det er lett å vise sammenhengen mellom variasjoner i det geologiske grunnlaget og viktige deler av vår samfunnsutvikling (bosetting, landbruk, kultur, industri).
- Klare sammenhenger mellom geologisk mangfold og biologisk mangfold.
- Turister fra utlandet kommer i stor grad til Norge for å se vakker og urørt natur. Vårt område er i stor grad ”en hemmelighet” internasjonalt sett, men har et stort potensial for internasjonal turisme i ukene etter at normal norsk sommerferie er over.

Organisering

- Geoparkens øverste organ er representantskapet. Dette består av 12 politikere valgt inn med en representant fra hver kommune og to fra hver fylkeskommune. Representantskapets leder er for tiden Svein Kristian Waale (Krf), Vestfold fylkeskommune.
- Geoparkens styre har 5 medlemmer og 2 varamedlemmer: Anne C. Sverdrup, styreleder, (Vestfold fylkeskommune); Trond Kaasa, nestleder, (Norcem); Anders Snæs (leder av Naturfagsenteret, Univ. i Oslo); Aina Aske (Larvik kommune); Per Bjørn Solvang (Nome kommune); Gunn Mangerud (direktør SiU, Univ. i Bergen) og Per Krogsrud (Kragerø kommune).
- Administrasjonen består av: Sven Dahlgren (daglig leder, geofaglig ansvarlig / regiongeolog Buskerud Telemark Vestfold); tre ansatte: Mona Holte (geolog), Ingeborg E. Klepp (økonomi og administrasjon) og Anne Aasmundsen (økologi; nå i fødselspermisjon). I 2008 har geoparken engasjert to geologer på deltid: Kristin Rangnes og Henrik Heyer.

- Geoparken har flere komiteer med medlemmer fra eierkommunene / fylkene og enkelte samarbeidspartnere:
 - o Attraksjonsutviklingskomiteen (Kjell Sverre Rogn, Bamble kommune)
 - o Næringsinnovasjonskomiteen (Karin Finnerud, Skien kommune)
 - o Geoturisme og Reiselivskomiteen (Christer Sørensen, Visit Grenland)
 - o Kartkomiteen (Harald Høifødt, Porsgrunn kommune)
 - o Undervisningskomiteen (ledere Helge Støren, Nome kommune og Tormod Aulebo, Skien kommune)
- Geoparken har også en rekke partnere innen småskala næringsliv, reiseliv, forskning, utdanning, tradisjonsformidling og lokale, ideelle interesseorganisasjoner (turistforeninger, historielag etc.).

Hva er med i Gea Norvegica Europeiske Geopark?

- En mengde større eller mindre områder som stort sett allerede er offentlig tilgjengelige friarealer, LNF-områder eller steder som er vernet pga natur eller kultur.
- Geoparken eier ikke noen områder, men deltar offensivt i en god forvaltning av geologisk naturarv gjennom tilrettelegging av informasjon om høy-kvalitets naturarv til glede for oss selv, for turister og for våre etterkommere.

Målgrupper

- Lokalbefolkningen
- Skoler og andre undervisningsinstitusjoner.
- Turister fra Norge og internasjonalt.

Hvordan drives geoparken?

- De 8 kommunene og 2 fylkeskommunene har opprettet et Interkommunalt Selskap (IKS).
- Geoparken sørger for en informasjon med høy kvalitet til målgruppene. Dette omfatter i løpet av de neste årene tilrettelegging av lokaliteter med skiltning, webside, bøker/brosjyrer, DVD/filmer.
- Pedagogisk opplegg og et pedagogisk tilbud til skolene.
- I en viss grad er det guiding og spesielle publikumsarrangementer.
- Geoparken stimulerer til lokal næringsutvikling med basis i geologisk naturarv. Dog er det i UNESCO / EGN charter et meget klart punkt om at ingen geoparker eller geoparkpartnere har lov til å selge geologisk materiale. Geoparken eller dens partnere kan derfor ikke selge souvenirer eller andre gjenstander av stein. Dette er naturligvis overhode ikke til hinder for at industrien driver sin virksomhet med uttak av ulike geologiske ressurser.
- Eksisterende naturinformasjonssentre i noen av kommunene i området skal oppgraderes og videreutvikles til å tilfredsstille moderne formidlingsstandard.
- Geoparken bidrar til aktiv forskningsinnsats i området.

Geoparken som aktør i nærmiljøet, regionalt, nasjonalt og internasjonalt: Nettverk av aktører

- Geoparken drives innenfor et nettverk med andre geoparker i Europa (”European Geoparks Network”) og UNESCO’s verdensomspennende nettverk av geoparker. Dette gir mange muligheter for internasjonal eksponering og markedsføring av geoparkområdet og Norge globalt.
- Geoparken samarbeider med lokale aktører (skoler, næringsliv, foreninger, interesseorganisasjoner)
- Geoparken samarbeider med offentlige forvaltningsorganer.
- Geoparken samarbeider med universiteter og høyskoler i Norge og utlandet.